

Bydgoszcz, 20 czerwca 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.16.2018. RK /JDa/AJe

**Pan
Dariusz Karwat
Dyrektor
Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Pomianowskiego 1
86-010 Koronowo**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. poz. 1477) w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Pomianowskiego 1, 86-010 Koronowo (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 11, 12 czerwca 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
 - A.J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 269/2018 z dnia 7 maja 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 28 maja 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Renaty Musiał – Zastępcy Dyrektora MGOPS, asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania

na podstawie art.190. W Gminie Koronowo ww. zadanie realizuje MGOPS na podstawie Uchwały Nr XVIII/159/12 Rady Miejskiej z dnia 25 stycznia 2012 r.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 27 kwietnia 2012 r. przyjętego Uchwałą Nr XXI/190/12 Rady Miejskiej w Koronowie. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz w § 11 wyszczególniono przypisane do realizacji zadania.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 29 grudnia 2016 r., wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora MGOPS Nr OA.021.15.2016 r. Dokument zawiera wszystkie zadania asystenta wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Burmistrz Koronowa upoważnieniami nr OR-S.0052.15.2012, OR-S.0052.15.2012 z dnia 1 lutego 2012 r., upoważnił p. Dariusza Karwata oraz p. Renatę Musiał do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizuje 3-letnie Gminne Programy Wspierania Rodziny na lata:

- 2015-2017 przyjęty Uchwałą Nr III/26/14 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 30 grudnia 2014 r.,
- 2018-2020 przyjęty Uchwałą Nr LV/470/17 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 29 listopada 2017 r.

Głównym celem programów jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dokumenty zawierają diagnozę środowiska oraz analizę SWOT, która posłużyła do określenia celów szczegółowych. Realizatorzy programu na bieżąco wykonują jego założenia oraz współpracują z Ośrodkiem na rzecz rodziny.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor MGOPS dopełnił obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawił potrzeby z tym związane. Sprawozdania za lata 2016, 2017 zostały przekazane do Rady Miejskiej w Koronowie w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudniał trzech asystentów rodziny:

- p. █████ - w ramach umowy o pracę od 11 czerwca 2013 r. do chwili obecnej,
- p. █████ - w ramach umowy o pracę od 1 września 2015 r. do chwili obecnej,
- p. █████ - w ramach umowy o pracę od 1 czerwca 2015 r. do chwili obecnej.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2016 r. 43 rodziny, w tym 14 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

- w 2017 r. 50 rodzin, w tym 14 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- 2018 r. 37 rodzin (do dnia kontroli), w tym 11 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny: p. [REDAKTED] i p. [REDAKTED] posiadają wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wątpliwości budzą kwalifikacje asystenta p. [REDAKTED], która ukończyła teologię w zakresie pedagogiki religijnej i etyki oraz Diecezjalne Studium Życia Rodzinnego, poparte bogatym doświadczeniem współpracy z rodziną. W związku z powyższym zespół kontrolny pod rozwagę poddał uzupełnienie wykształcenia o kurs kwalifikacyjny na asystenta rodziny dla dopełnienia uprawnień.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W *zakresach czynności* asystentów rodziny uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Koronowo tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Ośrodek w oparciu o ww. ustawę sporządził wewnętrzną procedurę postępowania asystenta i pracownika socjalnego w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin objętych asystenturą w kontrolowanym okresie. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: diagnozę rodziny, opinię asystenta, plan pracy z rodziną, plan działań krótkoterminowych, analizę rodziny, plan wizyt - harmonogram pracy z rodziną, notatki służbowe, okresowe oceny sytuacji rodziny,

sprawozdanie z pracy asystenta z rodziną, analizę sytuacji szkolnej dziecka, zeszyty konsultacji ze specjalistami.

Asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko asystentów była adekwatna do potrzeb rodzin.

Plany pracy zawierały terminy realizacji poszczególnych działań oraz przewidywane ich efekty, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną, przez okres od 3 do 12 miesięcy. Czas trwania monitoringu w środowisku dostosowany był do specyfiki rodzin i ich potrzeb. Wizyty w środowisku były dokumentowane każdorazowo za pomocą narzędzia „plan wizyt – harmonogram pracy z rodziną, monitoring po ustaniu asystentury”. Po ustaniu monitoringu rodzina otrzymuje pisemną informację o zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy jest podejmowana przez asystentów rodziny w konsultacji z pracownikiem socjalnym i zastępcą Dyrektora Ośrodka, podczas dokonywania oceny sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy następuje w wyniku braku współpracy z rodziną, zmiany miejsca zamieszkania, braku możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej, braku efektów, zrealizowania planu pracy z rodziną (osiągnięcia celów), rezygnacji rodziny ze wsparcia.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez asystentów, pracowników socjalnych, we współpracy z innymi służbami tj.: szkołą, dzielnicowymi, służbą zdrowia. W zależności od potrzeb i problemów rodziny podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W rodzinach objętych pomocą asystentów rodziny, w których wystąpiło zjawisko przemocy, zaangażowane były dodatkowo następujące służby: pracownik socjalny, kuratorzy, dzielnicowi, szkoła, służba zdrowia, przedstawiciele Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ww. służby działały w ramach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego. W związku z powyższym podejmowano następujące działania: prowadzono procedurę „Niebieskiej Karty”, opracowano indywidualny plan pracy z rodziną w celu ustalenia sytuacji członków rodziny i przezwyciężenia ich problemów związanych z występowaniem przemocy oraz opracowaniem i ustaleniem indywidualnych działań i systemu kompleksowego wsparcia rodziny, systematycznie monitorowano środowisko.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Koronowo nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast istnieją w gminie alternatywne formy opieki nad dziećmi np. świetlice szkolne i wiejskie. W Koronowie funkcjonuje świetlica socjoterapeutyczna oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży, gdzie prowadzone są zajęcia artystyczno-plastyczne. Ponadto oferowana jest pomoc w nauce oraz odrabianiu lekcji, czy możliwość rozwoju zainteresowań.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Koronowo zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, prawnego, terapeutycznego, medycznego, psychologicznego). Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Zastępca Dyrektora MGOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem. Środowisko lokalne jest na bieżąco informowane o możliwości udzielania pomocy rodzinom potrzebującym w powyższej formie. Niestety mieszkańcy wykazują niechęć i brak zainteresowania co do tej formy aktywności na rzecz rodzin, pomimo podejmowanych rozmów i działań ze strony gminy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 277 468,62 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 277 493,31 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 117 042,35 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracują z rodzinami biologicznymi, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej, na rzecz ich odzyskania. Uczestniczą również przy tworzeniu planu pracy z rodziną, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej oraz biorą udział w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 13 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 13 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 11 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 25 stycznia 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie.

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **3/2018** w dniach 11, 12 czerwca 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Dyrektorowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)